

11

TUE

11th Week • 070-295

2025

MARCH

SU	MO	TU	WE	TH	FR	SA
30	31					
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

आहिर्गदर्शन अध्यापनार्थिभूत Date-10/03/2024

वाक्या →

Boalia

छूवर्गफलप्राप्तिः सुखादनुप्रियाभवि ।

काव्यादेव यतश्चेन्न तदप्यक्षरं निरूप्यते ॥ २/२

जालङ्कारविरक्तं विद्वन्मम-

-कविदाजेन तनीये आहिर्गदर्शन अध्याप-

-नार्थिभूते अनुया मन्त्रनाचरणाः परं आ
अनुया फलनिरूपणं अत्र काव्यफलमेव

तु फलकायेन निरूपितम् जालङ्कारमाह्वय
काव्यान्तर्भाः — 'छूवर्ग' इत्यादिना ।

अनुप्रासिकानां सुकुमारमतीनां

न तु मूर्खानां जनानाम् अपि काव्यादेव
धर्मार्थकाममोक्षकम् छूवर्गफलप्राप्तिः

येति सूत्रम्, अतः काव्यात् अक्षरं
लक्ष्यं वा निरूप्यते इति स्मार्कम्
अवलम्ब्य ।

ननु काव्यं हि अध्यापन
सुखादनुप्रियाभिविष्टं येति । तर्हि काव्यात्
कथं छूवर्गफलप्राप्तिः स्यात् इति चेत् -
उच्यते, काव्यं हि कृत्रिमं अर्थ-
निरूपितं च उपादिभ्यः । मया-यामादिवः

अवर्तितव्यं, न वाचनादिव इति ।

उक्तं च — "धर्मार्थकाममोक्षकं यच्चरुं कलायु च ।
कदापि कीर्तिः प्रीतिश्च सुखकामनिषेवनम् ॥" इति ।

SU	MO	TU	WE	TH	FR	SA
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

11th Week • 071-294

2025
MARCH

12
WED

কাব্যঃ ধর্মপ্রাপ্তিঃ ত্বেতি নান্দ্যনাদি-পুৰণাচ্চিন ।
 বৈদে . অনি উক্তম্ . "একঃ শব্দঃ সুপ্রযুক্তঃ
 অমৃগ-জ্ঞাতঃ . "পূর্ণ লোকে চ কামধ্বজ-ত্বেতি"
 -ইতি । কাব্যঃ অর্থপ্রাপ্তিঃ ত্বেতি । যথা-
 কাব্যরচনা দ্বারা ইচ্ছাধর্মের বার্তা দেওয়া হয়
 মনোহর । "গীতাঞ্জলিকাব্যরচনায় বরেন্দ্রনাথের
 শিল্পকবিতা 'লোকে পূর্ণ প্রকারঃ শব্দঃ' ।

অর্থলাভে বাসনানুসারঃ কামপ্রাপ্তি-ত্বেতি ।
 কাব্যজাতফলঃ এতি অনিচ্ছয়া মোক্ষপ্রাপ্তিঃ
 ত্বেতি । মোক্ষোপযোগিবাক্যে সুপ্রযুক্তিমাধিক-
 -ত্বাৎ কাব্যঃ মোক্ষলাভে কারনঃ ত্বেতি ।

বেদাদিশাস্ত্র-নীতিম্ । অতঃ পাক্টিতম্
 কষ্টেন বেদাদিত্ত্বঃ মোক্ষঃ ত্বেতি । পরন্তু
 পরমানন্দজননে কাব্যঃ সুখেন এব
 সুকুমারবুদ্ধী নামনি মোক্ষঃ জনয়তি ইতি

বেদাদিত্ত্বঃ কাব্যস্য প্রার্থিতা বর্ততে ।
 যদি কাব্যনি বোধ্যস্য কটুকোষধিন যিত-
 -শব্দরচনা বা উপশমঃ স্যাদ্ , তর্হি কাব্য বা
 বোজিতঃ অিত্যর্কব্যাখ্যানঃ আধীযমী ন স্যাদ্ ?

অতঃ কাব্যপঠনে পরিশ্রমলাভবাস্তু
 ব্রহ্মাদি-ব্রাহ্মণ্য পরমানন্দলাভোক্ত কাব্যস্য
 মহত্বমঙ্গীকারম্ ।